

Art. 38. De overmatige arbeidstijd worde, naar Christelijken levenswijs, aanmerkelijk verkort. In alle bedrijven, waar dit economisch mogelijk blijkt, worde de achturige arbeidsdag ingevoerd. De Zondagsrust worde bevorderd door invoering van den vrijen Zaterdagmiddag.

Art. 39. De Kerk ontwake tot sociale ontroering. Bijzonderlijk de Volkskerk heeft Christus te belijden in het industrie-leven van onze tijd. Zij moet naar eisch van de Christus-prediking en de stem van het sociale recht en de stem van de sociale deernis met alle kracht laten vernemen. Zoo worde ook de band tusschen Volkskerk en arbeiders gesterkt. In de Kerk worde alle verschil naar rijkdom aan goederen, zoo b.v. ook op het punt van plaatsengeld, vermeden. Ook aan de vrouwelijke lidmaten worde het gemeentelijke kiesrecht toegekend. Bedeeling zij geen reden tot uitsluiting.

Art. 40. De kunstzin van het volk worde verhoogd en het besef versterkt, dat God in en door het schoone moet worden verheerlijkt en zoo ook door het woekeren met alle talenten, die Hij op dit terrein in een volk heeft gelegd.

CHRISTEN-DEMOKRATISCHE PARTIJ.

A. P. Staalman, te Amsterdam, Voorzitter; P. P. Hartendorf, te Haarlem, Secretaris.

Program van Actie.

ONDERWIJS.

Volstrekt loyale uitvoering van art. 192 der Grondwet binnen den kortst mogelijken termijn en uiterlijk binnen twee jaar nadat de Volksvertegenwoordiging, gekozen volgens de nieuwe Grondwet, zal hebben zitting genomen.

Inmiddels worde terstond overgegaan tot gelijkstelling der salarissen van de bijzondere met die der openbare onderwijzers. Bij de verdere uitvoering van art. 192 worde als eisch gesteld:

- a. Lager onderwijsplicht tot dat voldaan zij aan bij de wet te stellen minima van kennis en ontwikkeling, dan wel tot den leeftijd uiterlijk van 14 jaar, waarvan in beide gevallen den leerlingen een Rijks-certificaat worde uitgereikt.
- b. Voortgezet onderwijs tot den 16-jarigen leeftijd, gedurende 2 uren per dag.
- c. Speciaal onderwijs voor achterlijke kinderen op dezelfde financieele voorwaarden, als die zullen gelden voor het gewoon lager onderwijs, tot den 14-jarigen, desgewenscht tot den 18-jarigen leeftijd.
- d. Inrichting van voldoende voorbereidend onderwijs in alle gemeenten, waar dit, gehoord den Gemeenteraad, door het Rijkstoezicht wordt noodig geoordeeld.
- e. Krachtige bevordering, met financieelen steun der Overheid, van het vak-onderwijs, mede in verband met eene wettelijke regeling van het leerlingwezen.
- f. Voldoende gelegenheid tot verkrijging van Landbouw-onderwijs.
- g. Beschikbaarstelling van Rijksbeurzen tot hooger opleiding voor die leerlingen, welke voldoen aan te stellen bijzondere eischen van bekwaamheid en wier ouders of verzorgers niet bij machte zijn de kosten te dragen.
- h. Instelling van een College, evenredig samengesteld uit door de Regeering daartoe aangewezen deskundigen en gekozenen door en uit de onderwijzers, de vakorganisaties en de bedrijfsleiders, ter bevordering der ontwikkeling van het vak-, landbouw- en zeevaarkundig onderwijs en tot toewijzing van ter beschikking te stellen Rijksbeurzen.
- i. Voorts volkomen vrijmaking van het hooger-, middelbaar- en lager onderwijs, waar noodig met voldoende steun van het Rijk, onder deugdelijke waarborgen ook voor de rechtspositie en opleiding van leeraren en onderwijzers.

ARBEID.

a. Instelling van Loon-Raden of gewijzigde Kamers van Arbeid, evenredig gekozen uit en door de patroons en de arbeiders, tot regeling, met bindende uitspraak, bij geschillen omtrent loon en arbeidsvoorwaarden, ook voor huisindustrie.

b. Verplichte invoering van het Arbeidscontract voor alle werkgevers en werknemers.

c. Nadere, wettelijke regeling van het collectief arbeidscontract, bindend voor alle in het bedrijf werkzame personen.

d. Verscherping van de strafbepalingen bij overtreding of niet nakoming van het arbeidscontract.

e. Verplichte viseering van alle arbeidscontracten, door of vanwege den Directeur-Generaal van den Arbeid.

f. Wijziging van de Wet op het Arbeidscontract 1°. tot verplichte uitvoering van het bepaalde bij art. 1638c en d; 2°. tot strafbaarstelling van alle truc (gedwongen winkelnering) in allerlei vorm, direct of indirect toegepast.

g. Verbod of geleidelijke beperking van huisindustrie in vertrekken, mede tot bewoning gebruikt.

h. Verbod van arbeid voor kinderen beneden 14 jaar, voor zoover zij niet in het bezit zijn van het Rijksonderwijscertificaat.

i. Verbod van Zondagsarbeid in alle bedrijven, waar dit, gehoord de Kamer van Arbeid, zal mogelijk blijken.

j. Invoering, gehoord de Kamers van Arbeid, binnen 3 jaar, van den werkdag van 10 uur in maximum, geleidelijk te brengen op 8 uur met invoering van een vrijen-, waar mogelijk den Zaterdagmiddag, waardoor de werkweek hoogstens 56 uur zal mogen bedragen — voor alle fabrieken, werkplaatsen, magazijnen, winkels, kantoren, en voor allen publieken dienst.

k. Invoering van een vacantieweek per jaar met behoud van het loon.

l. Verbod in bakkerijen van nachtarbeid en verbod of beperking daarvan in alle bedrijven, die daarvoor, gehoord de Kamers van Arbeid, in aanmerking kunnen komen.

m. Spoedige invoering van de Landarbeidswet, met verbod van allen arbeid van kinderen of jeugdige personen, niet in bezit van het Rijks-onderwijscertificaat.

n. Voor den landbouw en veenderijen worde, door de Arbeids-Inspectie, voor ten hoogste 13 weken per jaar, een arbeidsdag toegestaan tot een maximum van 12 uur voor volwassen mannen en van 10 uur voor vrouwen en jeugdige personen.

PERSONEEL IN PUBLIEKEN DIENST.

De Overheid als werkgeefster stelle zich, geleid door sociale rechtsbeginselen, bij de regeling der rechtspositie en arbeidsvoorwaarden, bij de toekenning van arbeidsloozen en salarissen — ten voorbeeld van den particulieren werkgever.

SOCIALE VERZEKERINGEN.

Verplichte verzekering tegen ziekten, invaliditeit en ouderdom met voorloopig ruimen steun van de Overheid.

Wat de ziekteverzekering betreft, met verplichting voor allen die een inkomen hebben tot hoogstens f 2000 per jaar en, met verlaging van de premie tot op een derde, voor alle gehuwde verzekeringsplichtingen boven de 30 jaar, met een totaal geschat inkomen beneden f 600 per jaar.

Onder ziekteverzekering mede te verstaan volledige geneeskundige behandeling en moederschapszorg.

Wat betreft de invaliditeits- en ouderdomsverzekering, deze in te voeren, naar regelen bij de wet vast te stellen, voor alle Nederlanders boven den 16-jarigen leeftijd, die een persoonlijk inkomen genieten, voor zoover zij niet, in dienst van eenig publiekrechtelijk lichaam, reeds verzekerd zijn. Opneming van weduwen-rente.

De ouderdomsrente uit te keeren op den leeftijd van vroegstens 60 jaar en

laatstens op den leeftijd van 65 jaar, met verhooging van de rente op 65-jarigen leeftijd, voor gehuwden tot een maximum van f 8.—, voor ongehuwden tot f 6.— per week.

De premien tot hoogstens twee procent, zoowel van het uitgekeerd als van het ontvangen loon, voor een gelijk deel te voldoen door hem, die het loon verschuldigd is en door hem die het loon ontvangt.

Door zelfstandigen de premie van 2 procent ten volle te doen betalen.

De ontbrekende fondsen te vinden door heffing van een sterk progressief procent van alle inkomens vanaf f 800 per jaar.

Gehuwden van 30 tot 50 jaar met een totaal geschat inkomen beneden f 800 per jaar worden persoonlijk van premiebetaling vrijgesteld, zullende de door hen verschuldigde premien worden gedekt door de overige premie-inkomsten.

Ter verkrijging van een spoedigst resultaat, worde, met handhaving zooveel mogelijk van vooraangeduide beginselen, — voor zoover een verzekering in voorgestelde richting alsnog niet zal zijn tot stand te brengen — ernstig gestreefd naar een compromis waardoor practisch de meest gunstige conditiën voor de verzekerden zullen worden verkregen.

Invoering van algemeene, verplichte verzekering tegen werkloosheid.

De ongevallenverzekering binnen den kortst mogelijken tijd in te voeren voor den landbouw, de visscherij en voorts voor alle bedrijven, welke nog niet verzekeringsplichtig zijn.

HUISVESTING.

Bevordering, waar noodig, met krachtigen steun uit 's Rijks kas, van woningbouw en goede huisvesting.

Verbod van den verkoop, anders dan voor afbraak, van krotwoningen.

Maatregelen in het leven te roepen tegen ongemotiveerde opdrijving van huurprijzen en huurofzegging, met name ook ten aanzien van groote gezinnen en tegen directen of indirecten huurdwang.

ECONOMISCHE MAATREGELEN.

Overheidszorg voor behoorlijke verkrijgbaarstelling, keuring en prijsbepaling van voldoende levensbehoeften, voor zoover noodig met voldoende steun uit 's Rijks kas.

Bevordering, op alle terrein, der productiviteit van den eigen bodem, mede door behoorlijke verkaveling ten bate van het klein bedrijf, desnoodig door toepassing van Overheidsdwang of door Staatsexploitatie.

Regeling binnen 3 jaar van het pacht- of huurcontract van landbouw en veenderij, ter bescherming van den pachter of huurder en ter voorkoming van opdrijving van pachtsom en huurprijzen.

Onteigening van gronden, noodig voor den uitbouw der gemeenten, ter voorziening in den woningnood.

Onteigening tot hunne waarde en Staatsexploitatie van al die bedrijven welke door particuliere exploitatie algemeene welvaart schaden en waarvan blijkt dat zij aan de ten deze door de Overheid te stellen eischen niet voldoen.

Waar noodig of gewenscht, financieelen steun te verleenen ter bevordering van productieve en consumptieve coöperatie; zoomede ten bate van den Middenstand.

FINANCIËN.

Beperking en geleidelijke afschaffing van alle indirecte belastingen op levensbehoeften.

Herziening der Vermogens- en Rijksinkomstenbelasting met sterkere progressie voor de grootere vermogens en inkomens.

Verhooging van het percentage van aftrek voor kinderen op de Personeele belasting.

Herziening der Grondbelasting met milde bepalingen ten bate van kleinere landbezitters.

Verhooging der Successierechten.

Heffing eener belasting op goederen in de doode hand.

Uitbreiding van belastinggebied voor de gemeenten en finale herziening der financiële verhouding tusschen Rijk en Gemeenten.

JUSTITIE.

Herziening der handelswetgeving.

Vereenvoudiging der procedure. Uitbreiding van voldoende kosteloozen bijstand voor on- en minvermogenen, met zooveel mogelijk vrije keuze van raadsman.

Verbeterde Overheidszorg voor het onderhoud en de opvoeding van verwaarloosde en verlaten kinderen met strenge rechtsmaatregelen tegenover ouders die ten deze schuldig worden bevonden.

Bestrijding van het misbruiken van Gods Naam, van drankzucht en ontucht, mede door krachtigen steun aan het particulier initiatief.

Beschikingsrecht der meerderjarige mannen en vrouwen over het toelaten of verbieden in eenige gemeente van den verkoop van alcoholische dranken.

Krachtige bevordering van de Zondagsrust.

Vereenvoudiging der procedure inzake onderzoek naar het vaderschap en invoering van strenge strafbepalingen ten aanzien van hen die zich aan de hun te dezen aanzien opgelegde verplichting onttrekken.

Afschaffing der Staatsloterij en absoluut verbod van en strengere strafbepalingen tegen alle zwendel-, loterijen-, hazard- en dobbelspelen.

KIESRECHT.

Dadelijke invoering van kiesrecht voor alle weduwen en vrouwen, hoofden van gezinnen naar de voor het mannenkiesrecht geldende regelen.

Bij invoering eventueel van algemeen vrouwenkiesrecht, dit te verleen aan alle vrouwen, eveneens naar dezelfde regelen als geldend voor het kiesrecht voor mannen.

LEGER EN VLOOT.

De verdediging van Vaderland en Koloniën hebbe tot grondslag de tot standkoming van een Staten- of Volkerenbond.

Nederland, als kleine natie, hoede zich voor financiële en economischen ondergang door uitbouw van de tot heden gevolgde richting, het stelle zich ten deze tot voorbeeld en steune krachtig elke ernstige poging om te geraken tot internationale ontwapening.

Het streve daadwerkelijk naar oplossing van alle internationale geschillen door een Hof van Arbitrage, samengesteld uit scheidsheden, tot een gelijk aantal aangewezen door de Kroon en gekozen door de Volksvertegenwoordiging.

De inrichting van Leger en Vloot worde dien overeenkomstig herzien en beperkt tot het voorloopig uiterst noodzakelijke.

Het personeel zooveel mogelijk samengesteld uit aan de eerste eischen voldoende vrijwillig dienenden, die in de gelegenheid behooren te worden gesteld tot de hoogste rangen op te klimmen — worde goed gesalarieerd en verzorgd en zij eene op strikte rechtvaardigheid gegronde rechtspositie verzekerd.

Mede door de meest volstrekte eerbiediging van ieders godsdienstige overtuiging, worde dienstneming bij die Vloot en dat Leger, van personeel uit alle richtingen, mogelijk en begeerlijk gemaakt. Tot verheffing van het zedelijke en geestelijke peil van het personeel worde meer doeltreffende maatregelen getroffen; het misbruiken van Gods Naam worde strafbaar gesteld.

Met volkomen handhaving van het wettig gezag der Koningin, worde het verouderd militair straf- en tuchtrecht afdoende herzien.

Het recht van beroep op de Volksvertegenwoordiging en de uitoefening van het kiesrecht, zij onverkort.

Met inachtneming van den aan den meerdere verschuldigten eerbied, bevordere het bestuur van Leger en Vloot een goeden geest en een vertrouwelijken omgang tusschen hooger en lager personeel.

KOLONIËN.

Wijziging van art. 123 Regeerings-Reglement, zoodat aan de vrije verkondiging van het Evangelie geenerlei belemmering worde in den weg gelegd.

Volledige regeling der rechtspositie der Inlandsche Christenen.

Bescherming door de Overheid van de Christelijke zending.

Rechtsgelijkheid voor het bijzonder en overheidsonderwijs.

Krachtig doorgevoerde bestrijding van opium- en drankgebruik en van de ontucht.

Streng strafbepaling tegen den handel in en de mishandeling van koelies.

Verheffing der sociale positie van den inlander.

Voor zoover doenlijk, bevordering van gewestelijk en gemeentelijk zelfbestuur.

Bevordering der productiviteit van den bodem en der industrie met, voor zoover gewenscht ten nutte van het volksbelang, daartoe ruim beschikbaar te stellen middelen.

Afdoend Rijkstoezicht op particuliere ondernemingen met name wat betreft den arbeid en de arbeidsvoorwaarden en invoering van Staats-exploitatie, waar ten deze de algemeene volksbelangen door nalatigheid of onmacht worden geschaad.

BUITENLAND.

Volledig toezicht op en medezeggenschap der Staten-Generaal inzake het buitenlandsch beleid, dat, zoover eenigszins mogelijk openbaar zij.

Reorganisatie van den consulaire dienst, meer speciaal ter volledige voorlichting van handel en nijverheid en tot meer afdoende kosteloze verleening van bijstand aan in den vreemde vertoevende Nederlanders, zoodat ter informatie van landgenooten die in het buitenland en in onze koloniën arbeidsgelegenheid of positie wenschen te vinden.
